

Ministerul Educației al Republicii Moldova
Universitatea de Stat “Alec Russo” din Bălți
Facultatea de Drept și Științe sociale
Catedra de Drept

Aprobat la Ședința Catedrei de Drept
proces verbal nr. 9 din 09.04.2014
Șeful Catedrei de Drept Botnari E.

Aprobat la Ședința Consiliului Facultății de Drept și Științe Sociale
proces verbal nr.4 din 19.04.2014
Președintele Consiliului Facultății de Drept și Științe Sociale Cojocaru I.

CURRICULUM
la unitatea de curs
Teoria Generală a Dreptului
învățămînt cu frecvență la zi și cu frecvență redusă

Autor: dr., conf. univ.
Botnari Elena

Bălți, 2014

Informații de identificare a cursului

Facultatea: Drept și științe sociale

Catedra: Drept

Domeniul general de studiu: 38 Drept

Domeniul de formare profesională la ciclul I/II: 381 Drept

Denumirea specialității/specializării: 381.1 Drept

Administrarea unității de curs:

Codul unității de curs	Credite ECTS	Total ore	Repartizarea orelor zi / f/r				Forma de evaluare	Limba de predare
			Prel.	Sem.	Lab	l.ind.		
F.01.O.01	6	180	44 / 30	46 / 6		90 / 144	Examen	româna

Statutul: disciplină obligatorie/fundamentală

Informații referitoare la cadrul didactic: Botnari Elena, conf. univ. dr., aud. 548, nr. de telefon 0231 52317, egbotnari@mail.ru; orele de consultații 14.10 – 15.30 marți, joi, vineri.

Integrarea cursului în programul de studii:

Teoria generală a dreptului, componenta planului de învățământ la specialitatea Drept și specialitatea Administrație publică, anul I, semestrul 1, învățământ cu frecvență la zi și învățământ cu frecvență redusă, este o unitate de curs fundamentală obligatorie. Scopul unității de curs : inițierea studenților Facultății de Drept și științe sociale, anul I, în domeniul vast al științei dreptului. În cadrul disciplinei *Teoria generală a dreptului* studenții sunt familiarizați cu știința juridică globală despre drept și stat *Teoria Generală a Dreptului* care este subsistemul, dar și nucleul sistemului științelor juridice. În cadrul cursurilor și seminariilor realitatea juridică a societății este cercetată în funcție de conștiință juridică a societății, drept ca sistem de norme, instituții și ramuri, raporturi juridice din cadrul societății. Disciplina se axează pe conceptul dreptului, principiile și funcțiile dreptului, izvoarele dreptului, norma juridică, raportul drept și stat, tehnica elaborării actelor normativ juridice, sistemul legislației, acțiunea tridimensională a dreptului, realizarea dreptului, interpretarea normelor juridice, răspunderea juridică. *Teoria generală a dreptului* este suportul cognitiv și metodologic al tuturor științelor juridice ramurale și auxiliare, asigurându-le cu concepte primare și construcții juridice, principii juridice generale, clasificări și tipologii, metode de cercetare științifică a dreptului.

Competențe prealabile: La etapa incipientă a studiilor juridice studentul trebuie să știe formele concrete de manifestare a statului și dreptului, atestate pe parcursul evoluției societății, cunoștințe acumulate din cursul de *Istorie* (antică, medievală, modernă și contemporană), studiată la etapa preuniversitară. Așadar, cunoștințele despre societatea prestatală, premisele apariției statului, baza metodologică a științelor istorice sunt indispensabile pentru studierea unității de curs *Teoria generală a dreptului*, constituind suportul cognitiv și formativ a acesteia. În același timp, studentul anului I trebuie demonstreze competențe: - de analiză și sinteză a formelor și tipurilor statului; - de evaluare a evenimentelor sociale, politice, economice, culturale într-un context istoric determinat; - de identificare a cauzelor și efectelor evenimentelor istorice; - de utilizare a calculatorului.

Competențe dezvoltate în cadrul cursului:

La nivel de *cunoaștere, înțelegere și aplicare*, studenții urmează:

- să descrie fenomenul juridic al societății;
- să observe și să înțeleagă când este dreptul, cum este dreptul și ce este dreptul;
- să analizeze factorii de configurare a dreptului;
- să compare tipurile dreptului și formele dreptului;
- să explice funcțiile dreptului;
- să stabilească interrelațiile dintre drept și stat, drept și alte norme sociale, conștiință juridică și realizarea dreptului;
- să clasifice normele juridice și actele normativ juridice;
- să analizeze structura logică a normelor juridice;
- să interpreteze normele juridice prin metode și principii adecvate;
- să distingă aplicarea tridimensională a dreptului;
- să identifice formele de realizare a dreptului;
- să determine premisele raportului juridic și structura internă a acestuia;
- să identifice condițiile, formele și principiile răspunderii juridice.

Finalitățile cursului:

În urma unității de curs *Teoria generală a dreptului* studenții trebuie să fie capabili: - să recunoască fenomenul juridic al societății în toate componentele sale; - să distingă accepțiunile noțiunii „drept”; - să identifice dreptul ca știință, dreptul ca tehnică, dreptul ca artă; - să definească categoriile juridice elementare; - să efectueze analiza comparativă a textelor de legi, - să valorizeze principiile generale ale dreptului;- să valorifice cunoștințele achiziționate în cadrul disciplinelor juridice de specialitate ;- să avanseze la nivel de conștiință juridică în curs de formare profesională; - să fie capabili să aplice normele juridice la stări de fapt; - să utilizeze adecvat terminologia juridică.

Conținuturi:

Nr.	Tema (studii cu frecvență la zi / studii cu frecvență redusă)	Nr. de ore prelegeri zi / f/r	Nr. de ore seminarii zi / f/r
1.	Sistemul științelor juridice <ul style="list-style-type: none"> - noțiunea de sistem al științei; - sistemul științelor sociale; - sistemul științelor juridice; - subsistemele sistemului științelor juridice; - locul și rolul Teoriei Generale a Dreptului în cadrul sistemului științelor juridice	2 / 1	2 /
2.	Obiectul și metodele de cercetare științifică a dreptului <ul style="list-style-type: none"> - noțiunea de obiect al științei; - noțiunea de metodă a științei;	2 /1	2 /

	<ul style="list-style-type: none"> - obiectul Teoriei Generale a Dreptului; - metodelor Teoriei Generale a Dreptului; - Corelația obiect și metode ale Teoriei Generale a Dreptului 		
3.	<p><u>Conceptul dreptului</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - accepțiunile noțiunii de drept; - factorii de configurare a dreptului (natural, economic, politic, cultural, internațional); - tipologia dreptului 	2 / 2	2 /
4.	<p><u>Principiile dreptului</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - noțiunea și valoarea principiilor dreptului; - principiile generale ale dreptului; - principiile ramurale ale dreptului 	2 / 1	2 /
5.	<p><u>Funcțiile dreptului</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - noțiunea de funcție a dreptului; - funcția de reglementare juridică a relațiilor sociale; - funcției de conservare și protecție juridică a valorilor sociale; - finalitățile dreptului; - corelația dintre funcțiile și finalitățile dreptului 	2 / 1	2 /
6.	<p><u>Dreptul și statul</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - noțiunea de stat; - semnele definiției ale statului; - mecanismul statului; - funcțiile statului; - formele statului; - conceptul statului de drept 	2 / 2	2 /
7.	<p><u>Dreptul și sistemul normelor din societate</u></p> <p>noțiunea sistemului normativ social;</p> <ul style="list-style-type: none"> - noțiunea și semnele normelor sociale; - normele moralei; - normele religiei; - normele obiceiului; - normele corporative; - normele tehnice; - normele juridice; - locul și rolul dreptului în cadrul normativ social 	2 /	2 /
8.	<p><u>Structura internă a dreptului: norma juridică</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - noțiunea și semnele normei juridice; - structura logică a normei juridice; 	3 / 2	4 / 2

	<ul style="list-style-type: none"> - dispoziția normei juridice; - ipoteza normei juridice; - sancțiunea normei juridice; - clasificarea normelor juridice 		
9.	<p><u>Structura externă a dreptului: izvoarele dreptului</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - accepțiunile noțiunii „izvor de drept”; - izvoarele formale ale dreptului; - obiceiul juridic în funcție de izvor formal de drept; - precedentul judiciar în funcție de izvor formal de drept anglo-saxon; - contractul normativ în funcție de izvor formal de drept; - actul normativ juridic în funcție de izvor formal de drept; - rolul doctrinei în cadrul dreptului pozitiv 	2 / 2	2 /
10.	<p><u>Sistemul dreptului</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - noțiunea și elementele constitutive ale sistemului dreptului; - instituția juridică în funcție de element al sistemului dreptului; - ramura dreptului în funcție de element al sistemului dreptului; - ramurile sistemului de drept al R. Moldova; - diviziunea dreptului: drept public și drept privat 	2 / 2	2 /
11.	<p><u>Sistemul legislației</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - noțiunea de sistem al legislației; - elementele sistemului legislației; - clasificarea actelor normative; - noțiunea de act legislativ; - noțiunea și categoriile de legi; - noțiunea de act subordonat legii 	2 / 1	2 /
12.	<p><u>Tehnica elaborării actelor normative</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - noțiunile de tehnică juridică, tehnica elaborării actelor normative, tehnica legislativă și legiferare; - principiile elaborării actelor normative (principiile legiferării); - etapele elaborării actelor normative (etapele legiferării); - părțile componente și structura actului normativ (legii); - limbajul actului normativ juridic; 	4 / 2	4 /

	<ul style="list-style-type: none"> - modalitățile de expunere a normelor juridice în cadrul actelor normative - noțiunea de sistematizare a legislației; - formele sistematizării actelor normative 		
13	<p><u>Acțiunea actelor normative</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - acțiunea actelor normative în timp; - intrarea în vigoare a actelor normative; - ieșirea din vigoare a actelor normative; - principiul neretroactivității actelor normative; - acțiunea actelor normative în spațiu; - acțiunea actelor normative față de persoane 	2 / 2	2 /
14	<p><u>Interpretarea normelor juridice</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - conceptul de interpretare a normelor juridice; - obiectul, subiecții și scopul interpretării juridice; - formele interpretării normelor juridice; - metodele interpretării normelor juridice; - principiile interpretării normelor juridice; - rezultatele sau volumul interpretării normelor juridice 	3 / 2	3 /
15	<p><u>Realizarea normelor juridice</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - noțiunea de realizare a dreptului; - formele realizării normelor juridice; - etapele aplicării dreptului de către organele competente ale statului; - noțiunea și particularitățile actului de aplicare a dreptului; - lacunele dreptului 	3 / 2	3 /
16.	<p><u>Raportul juridic</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - noțiunea și trăsăturile raportului juridic; - premisele raportului juridic; - noțiunea și modalitățile faptului juridic; - structura raportului juridic; - subiectele raportului juridic; - capacitatea juridică a subiectelor raportului juridic; - conținutul raportului juridic - obiectul raportului juridic; - clasificarea raporturilor juridice 	3 / 3	4 / 2
17.	<p><u>Răspunderea juridică</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - noțiunea și trăsăturile răspunderii juridice; - condițiile răspunderii juridice; - formele răspunderii juridice; - principiile răspunderii juridice; - finalitățile răspunderii juridice 	4 / 3	4 / 2

18.	Conștiința juridică - noțiunea și conținutul conștiinței juridice; - ideologia juridică și psihologia juridică; - funcțiile conștiinței juridice; - conceptul de cultură juridică	2 / 1	2
	Total ore zi / f /r:	44 / 30	46 / 6

Activități de lucru individual:

Nr.	Sarcini pentru învățămînt <i>cu frecvență la zi</i> / învățămînt <i>cu frecvență redusă</i>	Nr. de ore zi f/r
1.	Sistemul științelor juridice - să definească noțiunea de sistem al științei; - să identifice subsistemele sistemului științei; - să definească sistemul științelor sociale; - să distingă sistemul științelor juridice în funcție de subsistem al sistemului științelor sociale; - să identifice subsistemele sistemului științelor juridice; - să definească și să exemplifice științele juridice teoretice, științele juridice istorice, științele juridice ramurale și științele juridice auxiliare; - să stabilească locul și să determine rolul Teoriei Generale a Dreptului în cadrul sistemului științelor juridice	4 / 6
2.	Obiectul și metodele de cercetare științifică a dreptului - să reproducă definiția obiectului științei, în general, și obiectului Teoriei Generale a Dreptului, în special; - să reproducă definiția metodei științei; - să enumere metodele Teoriei Generale a Dreptului; - să explice metodele de cercetare științifică a dreptului; - să explice și să aprecieze metoda comparativismului juridic; - să observe și să evidențieze interrelațiile dintre obiectul și metodele Teoriei Generale a Dreptului	4 / 6
3.	Conceptul dreptului - să definească noțiunea de drept pozitiv; - să explice conceptul de drept natural; - să reproducă noțiunea de drept obiectiv; - să recunoască și să exemplifice noțiunea de drept subiectiv; - să interpreteze și să coroboreze noțiunile de drept public și drept privat; - să interpreteze și să coreleze noțiunile de drept intern și drept internațional; - să explice și să coreleze noțiunile de drept material și drept procesual; - să stabilească conexiunile dintre diferite accepțiuni ale noțiunii de drept; - să identifice și să analizeze factorii de configurare a dreptului (natural, economic, politic, cultural, internațional); - să clasifice dreptul după: gradul de civilizație și cultură umană, formațiunea social economică, apartenența la una din familiile juridice; - să enumere și să descrie principalele familii juridice: romano-germanică, anglo-saxonă, de drept musulman • Elaborarea unui referat: tema <i>Familiile juridice</i>	6 / 10

4.	<p><u>Principiile dreptului</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - să definească principiile dreptului; - să reproducă definiția principiilor generale ale dreptului; - să enumere principiile generale ale dreptului; - să interpreteze principiile egalității, libertății, responsabilității, justiției, unității, legalității; - să definească și să exemplifice principiile ramurale ale dreptului; - să proiecteze și să organizeze sistemul principiilor dreptului; - să analizeze prevederile Constituției R. Moldova în vederea identificării principiilor generale ale dreptului numite sau/și enunțate de către legiuitor <ul style="list-style-type: none"> • Elaborarea unui referat: tema <i>Principiile generale ale dreptului</i> 	6 / 8
5.	<p><u>Funcțiile dreptului</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - să reproducă definiția funcțiilor dreptului; - să numească funcțiile dreptului potrivit opiniilor doctrinarilor; - să interpreteze și să observe manifestările concrete ale funcției de reglementare juridică a relațiilor sociale; - să interpreteze și să enumere etapele de realizare a funcției de conservare și protecție a valorilor sociale; - să coroboreze funcțiile dreptului; - să determine finalitățile dreptului; - să stabilească interrelațiile dintre funcțiile și finalitățile dreptului <ul style="list-style-type: none"> • Elaborarea unui referat: tema <i>Funcțiile dreptului</i> 	4 / 6
6.	<p><u>Dreptul și statul</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - să definească noțiunea de stat; - să distingă elementele statului: teritoriul, populația și puterea publică; - să identifice elementele mecanismului statului: organul legislativ, organele executive și organele judecătorești; - să explice principiul separației și colaborării puterilor în stat; - să numească și să explice funcțiile statului pe plan intern și pe plan extern; - să distingă formele statului, interpretând forma de guvernare a statului, forma de organizare, forma de regim politic; - să definească conceptul statului de drept și să evidențieze premisele, conținutul statului de drept; - să argumenteze prevederea constituțională „Republica Moldova este un stat de drept” <ul style="list-style-type: none"> • Acte normative de referință: <i>Constituția R. Moldova din 29 iulie 1994</i> 	6 / 10
7.	<p><u>Dreptul și sistemul normelor din societate</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - să definească normele sociale; - să evidențieze semnele definiției ale normelor sociale; - să reproducă noțiunea de sistem normativ social; - să caracterizeze normele moralei; - să caracterizeze normele religiei; - să caracterizeze normele obiceiului; - să caracterizeze normele corporative (organizațiilor obștești); - să caracterizeze normele tehnice/tehnologice; - să explice noțiunea de norme deontologice; - să determine locul și să evalueze rolul dreptului în cadrul sistemului 	4 / 7

	<p>normelor din societate</p> <ul style="list-style-type: none"> • Elaborarea unui referat: tema <i>Normele sociale</i> 	
8.	<p><u>Structura internă a dreptului: norma juridică</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - să reproducă definiția normei juridice; - să explice semnele definatorii ale normei juridice: caracterul general și impersonal, caracterul special, caracterul tipic, caracterul statal, caracterul obligatoriu; - să distingă elementele structurii logice a normei juridice; - să identifice și să descrie dispoziția normei juridice; - să identifice și să descrie ipoteza normei juridice; - să identifice și să descrie sancțiunea normei juridice; - să stabilească structura trihotomică a normelor juridice selectate din cadrul legislației în vigoare a R. Moldova (Constituția R. Moldova, Codul penal al R. Moldova etc.); - să evidențieze criteriile de clasificare a normelor juridice, exemplificându-le <ul style="list-style-type: none"> • <u>Acte normative de referință:</u> 	7 / 10
9.	<p><u>Structura externă a dreptului: izvoarele dreptului</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - să distingă accepțiunile noțiunii „izvor de drept”; - să numească izvoarele formale ale dreptului; - să descrie obiceiul juridic în funcție de izvor formal de drept; - să descrie precedentul judiciar în funcție de izvor formal de drept anglo-saxon; - să observe particularitățile contractului normativ în funcție de izvor formal de drept; - să definească și să caracterizeze actul normativ juridic în funcție de izvor formal principal de drept; - să observe și să estimeze rolul doctrinei în cadrul dreptului pozitiv <ul style="list-style-type: none"> • <u>Elaborarea unui referat: tema <i>Actul normativ juridic</i></u> 	5 / 8
10.	<p><u>Sistemul dreptului</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - să definească noțiunea de sistemul dreptului; - să identifice elementele constitutive ale sistemului dreptului; - să caracterizeze norma juridică în funcție de element primar și necesar al sistemului dreptului; - să definească instituția juridică în funcție de element al sistemului dreptului; - să identifice criteriile de unificare a normelor juridice în cadrul instituțiilor juridice; - să definească ramura dreptului în funcție de macroelement al sistemului dreptului; - să distingă ramurile sistemului de drept al R. Moldova; - să caracterizeze subdiviziunile dreptului: drept public și drept privat; - să stabilească conexiunile dintre sistemul dreptului, sistemul legislației și sistemul juridic <ul style="list-style-type: none"> • Acte normative de referință: Legea nr. 1325 – XIII pentru aprobarea Clasificatorului general al legislației, adoptată la 25. IX. 1997 // <i>Monitorul oficial al R.M.</i>, 1998. nr.47-48 	5 / 8
11.	<p><u>Sistemul legislației</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - să definească noțiunea de sistem al legislației; - să identifice elementele sistemului legislației; - să efectueze clasificarea actelor normative; 	5 / 7

	<ul style="list-style-type: none"> - să reproducă noțiunea de act legislativ; - să interpreteze noțiunea de lege și să distingă categoriile de legi; - să explice noțiunea de act subordonat legii; - să compare actele normativ juridice cu actele individual juridice, stabilind particularitățile acestora <ul style="list-style-type: none"> • <u>Acte normative de referință:</u> <ul style="list-style-type: none"> - Legea privind actele legislative (nr.780-XV, 27 decembrie 2001) // <i>Monitorul Oficial al Republicii Moldova</i>, 14 martie 2002, nr.36-38, p.12-22. - Legea privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale (nr.317-XV, 18 iulie 2003) // <i>Monitorul Oficial al Republicii Moldova</i>, 3 octombrie 2003, nr.208-210, p.5-22 	
12.	<p><u>Tehnica elaborării actelor normative</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - să distingă noțiunile de tehnică juridică, tehnica elaborării actelor normative, tehnica legislativă și legiferare; - să numească și să enunțe principiile elaborării actelor normative, în special, principiile legiferării; - să numească și să descrie etapele elaborării actelor normative, în special, etapele legiferării; - să enumere și să descrie părțile componente, structura actului normativ, în special, legii; - să relateze despre limbajul și stilul actului normativ; - să observe și să exemplifice modalitățile de expunere a normelor juridice în cadrul actelor normative în baza unor texte de legi; - să definească noțiunea de sistematizare a legislației; - să delimiteze formele sistematizării actelor normative: codificarea și incorporarea <ul style="list-style-type: none"> • <u>Acte normative de referință:</u> <ul style="list-style-type: none"> - Legea privind actele legislative (nr.780-XV, 27 decembrie 2001) // <i>Monitorul Oficial al Republicii Moldova</i>, 14 martie 2002, nr.36-38, p.12-22. - Legea privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale (nr.317-XV, 18 iulie 2003) // <i>Monitorul Oficial al Republicii Moldova</i>, 3 octombrie 2003, nr.208-210, p.5- - Legea R. Moldova cu privire la modul de publicare și intrare în vigoare a actelor oficiale din 6 iulie 1994 // <i>Legi, hotărâri ale parlamentului</i> – vol 3. - Regulamentul cu privire la Registrul de Stat al actelor juridice a R. Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului R.M. nr. 910 din 6. IX.2000 // <i>Monitorul oficial al R.M.</i>, 2000. nr. 116–118. - Regulamentul privind expertiza juridică și înregistrarea de stat a actelor normative departamentale, aprobat prin Hotărârea Guvernului R.M. nr. 1104 din 28. XI. 1997 // <i>Monitorul oficial al RM.</i>, 1998. nr. 6-7. 	6 / 10
13	<p><u>Acțiunea actelor normative</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - să numească modalitățile de intrare în vigoare a actelor normative; - să numească căile de ieșire din vigoare a actelor normative; 	6 / 10

	<ul style="list-style-type: none"> - să caracterizeze abrogarea actelor normative; - să enunțe principiul neretroactivității actelor normative, arătând excepțiile de retroactivitate și ultra-activitate; - să caracterizeze acțiunea actelor normative în spațiu; - să enunțe principiul teritorialității, arătând excepțiile de la acest principiu; - să descrie acțiunea actelor normative față de persoane <ul style="list-style-type: none"> • <u>Acte normative de referință:</u> <ul style="list-style-type: none"> - Legea privind actele legislative (nr.780-XV, 27 decembrie 2001) // <i>Monitorul Oficial al Republicii Moldova</i>, 14 martie 2002, nr.36-38, p.12-22. - Legea privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale (nr.317-XV, 18 iulie 2003) // <i>Monitorul Oficial al Republicii Moldova</i>, 3 octombrie 2003, nr.208-210, p.5-22 - Legea R. Moldova cu privire la modul de publicare și intrare în vigoare a actelor oficiale din 6 iulie 1994 // <i>Legi, hotărâri ale parlamentului</i> – vol 3. 	
14	<p><u>Interpretarea normelor juridice</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - să definească conceptul de interpretare a normelor juridice; - să identifice obiectul, subiecții și scopul interpretării juridice; - să distingă formele interpretării normelor juridice; - să explice modalitățile interpretării oficiale a normelor juridice; - să explice modalitățile interpretării neoficiale a normelor juridice; - să numească și să poată aplica metodele de interpretare a normelor juridice; - să numească și să enunțe principiile interpretării normelor juridice; - să observe și să delimiteze rezultatele (volumul) interpretării normelor juridice 	4 / 6
15	<p><u>Realizarea normelor juridice</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - să definească noțiunea de realizare a dreptului; - să distingă formele realizării normelor juridice (respectarea, executarea, exercitarea, aplicarea dreptului); - să identifice și să descrie etapele aplicării dreptului de către organele competente ale statului; - să definească și să evidențieze particularitățile actului de aplicare a dreptului; - să observe cauzele lacunelor dreptului și să propună modalități de depășire a lacunelor; - să delimiteze analogia legii (<i>analogia legis</i>) de analogia dreptului (<i>analogia iuris</i>) 	4 / 6
16.	<p><u>Raportul juridic</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - să definească noțiunea și să evidențieze trăsăturile raportului juridic; - să determine premisele raportului juridic; - să definească noțiunea de fapt juridic; - să identifice modalitățile faptului juridic; - să reproducă noțiunea de act juridic, arătând categoriile acestuia și importanța în circuitul juridic; - să analizeze structura raportului juridic; - să caracterizeze subiectele individuale ale raportului juridic; - să caracterizeze subiectele colective ale raportului juridic, în special 	7 / 10

	<p>persoanele juridice;</p> <ul style="list-style-type: none"> - să analizeze capacitatea juridică a subiectelor raportului juridic; - să analizeze conținutul raportului juridic, delimitând drepturile subiective și obligațiile juridice; - să identifice obiectul raportului juridic; - să clasifice raporturile juridice <ul style="list-style-type: none"> • Acte normative de referință: <i>Codul civil al R. Moldova</i> 	
17.	<p><u>Răspunderea juridică</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - să definească noțiunea de răspundere juridică; - să pună în evidență trăsăturile răspunderii juridice; - să numească și să explice condițiile răspunderii juridice; - să definească noțiunea de încălcare de drept (faptă ilicită); - să identifice faptele ilicite; - să interpreteze noțiunea și formele de vinovăție; - să numească și să explice cauzele care înlătură caracterul ilicit al faptei și răspunderea juridică; - să distingă formele răspunderii juridice; - să coreleze răspunderea juridică penală cu răspunderea juridică contravențională; - să coreleze răspunderea juridică civilă cu răspunderea juridică materială; - să coreleze răspunderea juridică disciplinară cu răspunderea juridică administrativă; - să interpreteze principiile răspunderii juridice; - să observe finalitățile răspunderii juridice și să propună mecanisme de atingere a finalităților răspunderii juridice <ul style="list-style-type: none"> • Acte normative de referință: <i>Codul penal al R. Moldova; Codul contravențional al R. Moldova; Codul muncii al R. Moldova</i> 	7 / 10
18.	<p><u>Conștiința juridică</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - să interpreteze noțiunea și conținutul conștiinței juridice; - să stabilească interrelațiile dintre ideologia juridică și psihologia juridică; - să distingă gradul (nivelul) de conștiință juridică în cadrul social; - să numească funcțiile conștiinței juridice, axându-le pe conținutul conștiinței juridice; - să interpreteze conceptul de cultură juridică; - să observe corelația dintre conștiința și cultura juridică <ul style="list-style-type: none"> • Elaborarea unui referat: tema <i>Conștiința și cultura juridică</i> 	4 / 6
	Total ore zi / f / r:	90 / 144

Evaluare:

Evaluarea *curentă* are loc la seminarii prin note acumulate pentru sarcinile de lucru independent, lucrări de control, teste, prezentări de referate, comunicări.

Evaluarea *finală* se va desfășura sub forma unui examen oral (zi) / scris (f/r). Biletul de examinare va cuprinde trei subiecte ce rezultă din conținuturile cursului. Subiectele de examinare vor fi formulate reieșind din finalitățile disciplinei și competențele speciale. Nota de la examen constituie 40% din nota finală, iar 60 % revin notei medii acumulate la seminarii, $N_f = 0,4 \times n_i + 0,6 \times n_e$, unde N_f – nota finală; n_i – media notelor pentru sarcinile de lucru individual, n_e – nota de la examen.

Chestionar pentru examenul la unitatea de curs *Teoria generală a dreptului*

1. Sistemul științelor juridice
2. Științele juridice teoretice
3. Științele juridice ramurale
4. Științele juridice auxiliare
5. *Teoria Generală a Dreptului* în funcție de știință juridică
6. Obiectul *Teoriei generale a dreptului*
7. Metodele de cercetare științifică a dreptului
8. Metoda logică
9. Metoda istorică
10. Metoda sociologică
11. Metoda comparativismului juridic
12. Raportul dintre obiectul și metodele de cercetare științifică a dreptului
13. Accepțiunile noțiunii de drept
14. Dreptul obiectiv
15. Dreptul subiectiv
16. Dreptul natural
17. Dreptul pozitiv
18. Dreptul intern
19. Dreptul internațional
20. Dreptul material
21. Dreptul procesual
22. Factorii de configurare a dreptului
23. Tipologia dreptului
24. Funcțiile dreptului
25. Funcția de reglementare juridică
26. Funcția de conservare și protecție juridică a valorilor sociale
27. Conceptul de stat
28. Semnele statului
29. Tipologia statului
30. Forma de guvernare a statului
31. Forma de organizare a statului
32. Forma de regim politic al statului
33. Mecanismul statului
34. Funcțiile interne ale statului
35. Funcțiile externe ale statului
36. Principiul separării și colaborării puterilor în stat
37. Fundamentele (premisele și conținutul) statului de drept
38. Sistemul normelor sociale
39. Normele moralei
40. Normele religiei
41. Normele obiceiului
42. Normele corporative
43. Normele tehnice
44. Normele deontologice
45. Noțiunea normei juridice
46. Semnele normei juridice
47. Structura logică a normei juridice
48. Clasificarea normelor juridice

49. Structura tehnico-juridică a normei juridice
50. Noțiunea și categoriile principiilor dreptului
51. Principiile libertății și responsabilității
52. Principiile egalității, echității și justiției
53. Principiul legalității și ordinea legală
54. Accepțiunile noțiunii „izvor de drept”
55. Izvoarele formale ale dreptului
56. Obiceiul juridic
57. Precedentul judiciar
58. Contractul normativ
59. Actul normativ juridic
60. Doctrina juridică în funcție de izvor de drept
61. Sistemul legislației
62. Clasificarea actelor normative
63. Categoriile de legi
64. Actele normative subordonate legii
65. Actul individual juridic
66. Acțiunea actelor normative în timp
67. Intrarea în vigoare a legii
68. Ieșirea din vigoare a legii. Abrogarea.
69. Principiul neretroactivității actelor normative
70. Acțiunea actelor normative în spațiu
71. Principiul teritorialității actelor normative
72. Acțiunea actelor normative față de persoane
73. Noțiunea de tehnică juridică
74. Noțiunile de tehnică legislativă și de legiferare
75. Noțiunea de tehnică elaborării actelor normative
76. Principiile elaborării actelor normative. Principiile legiferării.
77. Etapele elaborării actului normativ. Etapele legiferării.
78. Părțile componente și structura actului normativ. Părțile constitutive ale legii
79. Modalități de expunere a normelor juridice în cadrul actului normativ
80. Limbajul și stilul actului normativ
81. Prezumția juridică. Ficțiunea juridică
82. Noțiunea de sistematizare a actelor normative
83. Incorporarea legislației
84. Codificarea legislației
85. Noțiunea sistemului dreptului
86. Instituția juridică
87. Ramura dreptului
88. Diviziunea dreptului
89. Ramurile de drept public
90. Ramurile de drept privat
91. Sistemul de drept romano-german
92. Sistemul de drept anglo-saxon
93. Sistemele de drept religios
94. Noțiunea de interpretare a normelor juridice
95. Scopul, obiectul și subiecții interpretării juridice
96. Formele interpretării normelor juridice
97. Interpretarea oficială

98. Interpretarea neoficială
99. Metodele interpretării normelor juridice
100. Principiile interpretării normelor juridice
101. Rezultatele interpretării normelor juridice
102. Conceptul de realizare a dreptului
103. Formele realizării dreptului: respectarea, executarea, exercitarea și aplicarea normelor juridice
104. Etapele aplicării dreptului
105. Actul de aplicare a dreptului
106. Lacunele dreptului
107. Analogia legii și analogia dreptului
108. Noțiunea și trăsăturile raportului juridic
109. Premisele raportului juridic
110. Faptul juridic: acțiunea și evenimentul
111. Actul juridic ca fapt juridic
112. Subiectele individuale ale raportului juridic
113. Subiectele colective ale raportului juridic
114. Capacitatea juridică a subiectelor raportului juridic
115. Conținutul raportului juridic
116. Noțiunea și clasificarea drepturilor subiective
117. Noțiunea de obligație juridică
118. Clasificarea raporturilor juridice
119. Obiectul raportului juridic
120. Noțiunea și semnele răspunderii juridice
121. Condițiile răspunderii juridice
122. Noțiunea și tipurile încălcărilor de drept
123. Noțiunea și formele vinovăției
124. Principiile răspunderii juridice
125. Formele răspunderii juridice
126. Răspunderea penală
127. Răspunderea administrativă
128. Răspunderea civilă
129. Răspunderea materială
130. Răspunderea disciplinară
131. Finalitățile răspunderii juridice
132. Noțiunea și conținutul conștiinței juridice
133. Funcțiile conștiinței juridice
134. Conceptul de cultură juridică

Subiectele tezelor de licență

1. Corelația dintre drept și stat
2. Esența și funcțiile dreptului
3. Izvoarele dreptului pozitiv
4. Structura și interpretarea normelor juridice
5. Formele sistematizării actelor normative
6. Corelația dintre sistemul dreptului și sistemul legislației
7. Acțiunea temporală a dreptului
8. Acțiunea normelor juridice în spațiu și față de cercul de subiecți
9. Formele de realizare a normelor juridice

10. Actul de aplicare a dreptului
11. Structura raportului juridic
12. Condițiile răspunderii juridice
13. Principiile răspunderii juridice
14. Fundamentele statului de drept
15. Principiile dreptului în cadrul ordinii juridice pozitive
16. Dreptul și sistemul normativ social
17. Lacunele dreptului pozitiv

Resurse informaționale ale cursului

Acte normativ juridice

1. Constituția Republicii Moldova din 29 iulie 1994, cu modificări și completări din 29.06.2006
  2. Codul penal al Republicii Moldova. Legea nr. 985-XV din 18.04.2002 // *Monitorul Oficial al R.Moldova* nr.128-129/1012, 13.09.2002
  3. Codul civil al Republicii Moldova. Legea nr. 1107-XV din 06.06.2002 // *Monitorul Oficial al R. Moldova* nr.82-86/661 din 22.06.2002
  4. Codul contravențional al Republicii Moldova Legea nr. 218-XVI din 24.10.2008 // *Monitorul Oficial al R. Moldova* nr.3-6/15 din 16.01.2009
  5. Codul muncii al Republicii Moldova nr. 154-XV din 28.03.2003 // *Monitorul Oficial al R. Moldova* nr.159-162/648 din 29.07.2003
  6. Legea R. Moldova cu privire la modul de publicare și intrare în vigoare a actelor oficiale din 6 iulie 1994 // *Legi, hotărâri ale parlamentului* – vol 3.
  7. Legea nr. 595-XIV privind tratatele internaționale ale R. Moldova, adoptată la 24.IX.1999 // *Monitorul oficial al R.M.*, 2000. nr. 24-26.
  8. Regulamentul privind organizarea activității de evidență și sistematizare a actelor juridice, aprobat prin Hotărârea Guvernului R. Moldova nr. 1009 din 30.IX.1998 // *Monitorul oficial al R.M.*, 1998. nr. 94-95.
  9. Regulamentul cu privire la Registrul de Stat al actelor juridice a R. Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului R.M. nr. 910 din 6. IX.2000 // *Monitorul oficial al R.M.*, 2000. nr. 116–118.
  10. Regulamentul privind expertiza juridică și înregistrarea de stat a actelor normative departamentale, aprobat prin Hotărârea Guvernului R.M. nr. 1104 din 28. XI. 1997 // *Monitorul oficial al RM.*, 1998. nr. 6-7.
  11. Legea nr. 1325 – XIII pentru aprobarea Clasificatorului general al legislației, adoptată la 25. IX. 1997 // *Monitorul oficial al R.M.*, 1998. nr.47-48.
  12. Legea privind actele legislative (nr.780-XV, 27 decembrie 2001) // *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 14 martie 2002, nr.36-38, p.12-22.
  13. Legea privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale (nr.317-XV, 18 iulie 2003) // *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 3 octombrie 2003, nr.208-210, p.5-22.
- www.parlament.md - adresa electronică a Parlamentului R. Moldova
www.justice.md - adresa electronică a Ministerului Justiției R. Moldova, Registrul actelor juridice a R.Moldova

Tratate, cursuri, monografii

1. AVORNIC, GH. *Teoria generală a dreptului*. Manual. Chișinău : editura Cartier juridic, 2004. 656 p.

2. AVORNIC, GH. *Tratat de teoria generală a statului și dreptului*: în 2 volume. USM, - Chișinău, 2009. Vol. I. 460 p.
3. ARAMA, E.; SAVU, IU. *Controverse teoretice și aspecte practice ale interpretării dreptului : studiu didactic*. Chișinău: CER USM, 2005. 169 p.
4. BĂDESCU, M. *Concepte fundamentale în teoria și filosofia dreptului*: în 3 vol. București: Editura Lumina Lex, 2001-2002, Vol.I: Teoria răspunderii și sancțiunii juridice, 2001. 131 p. Vol II: Familii și tipuri de drept, 2002. 147 p. Vol III: Școli și curente în gândirea juridică, 2002. 235 p.
5. BALTAG, D. *Teoria generală a dreptului și statului*: curs introductiv. Cimișlia: Editura TIPCIM, 1996. 329 p.
6. BALTAG, D. *Teoria generală a dreptului*: Curs universitar / Dumitru Baltag; recenzenți: Andrei Smochină, Boris Negru; red.: Angela Levița [et al.]. - Ch.: [S.n.], 2013. 536 p.
7. BARAC, L. *Elementele de teoria dreptului*. București: Editura All Beck, 2001. 288 p.
8. BERNO, F.; BORDENAVE, M.L. *Droit: notions essentielles*. France: Nathan, 1997. 128 p.
9. BIX, B. *Jurisprudence: Theory and context*. L: Vestviewpress, 1996. XV. 238 p.
10. BOBOȘ, GH. *Teoria generală a dreptului*. Cluj-Napoca: Argonaut, 1999. 352 p.
11. BONNARD, J. *Introduction au Droit*. 2-e edition. Paris: Edition Ellipses, 1998. 224 p.
12. BONTEA, O. *Problemele teoriei raporturilor juridice : monografie*. Chișinău : Centrul editorial al UASM, 2006. 300 p.
13. BOTNARI, E. *Introducere în studiul dreptului: Teoria generală a dreptului. Note de curs*, Bălți, 2011. 214 p.
14. CETERCHI, I.; CRAIOVAN, I. *Introducere în teoria generală a dreptului*. București: Editura All, 1998. 186 p.
15. CIOBANU, T. *Teoria generală a statului și dreptului : Suport de curs / Tatiana Ciobanu ; Univ. de Stat din Moldova, Fac. de Relații Intern., Științe Politice și Administrative, Catedra Științe Administrative.- Ch.: CEP USM, 2012. 125 p.*
16. COJOCARI, E. *Forme ale răspunderii juridice : Note de curs / Eugenia Cojocari ; Univ. de Stat din Moldova, Fac. de Drept, Catedra Drept al Antreprenoriatului.- Ch.: CEP USM, 2011.- 356 p.*
17. CONSTANTINESCO, L.J. *Tratat de drept comparat*. Vol.II: Metoda comparativă. București: Editura All Educational, 1998. 470 p.
18. CRAIOVAN, I. *Doctrina juridică*. București: Editura All Beck, 1999. 520 p.
19. CRAIOVAN, I. *Finalitățile dreptului*. București: Editura Continent XXI, 1995. 199 p.
20. CRAIOVAN, I. *Tratat elementar de teoria generală a dreptului*. București: Editura All Beck, 2001. 384 p.
21. DJUVARA, M. *Eseuri de filosofie a dreptului*. București: Editura TREI, 1997. 319 p.
22. DJUVARA, M. *Teoria generală a dreptului: enciclopedia juridică; Drept rațional, izvoare și drept pozitiv*. București: Editura All, 1995. 608 p.
23. DOGARU, I.; DĂNIȘOR, D.C.; DĂNIȘOR, GH. *Teoria generală a dreptului*. București: Editura științifică, 1999. 466 p.
24. DUBOUIS, L.; PEISER, G. *Droit Public*. 15 e edition. Paris: Dalloz, 2001. 323 p.
25. DVORACEC, M.; LUPU, GH. *Teoria generală a dreptului*. Iași: Editura Fundației Chemarea, 1996. 391 p.

26. GABET, C. *Droit privé: connaitre et comprendre le droit. Principes et cas pratiques*. Paris: Edition Ellipses, 2001. 247 p.
27. GIORGIO DEL VECCHIO. *Lecții de filosofie juridică*. București: Editura Europa nova, 1993. 352 p.
28. HANGA, V. *Dreptul și tehnica juridică: încercare de sinteză*. București: Editura Lumina Lex, 2000. 95 p.
29. HART, L. *Conceptul de drept*. Chișinău: Editura Sigma, 1999. 304 p.
30. HEGEL, G.W.F. *Principiile filosofiei dreptului sau elementele de drept natural și de știință a statului*. București: Editura IRI, 1996. 336 p.
31. HESS FALLON, SIMON, B. *Dossiers de droit: Notions essentielles et travaux*. Paris: Sirey, 1989. 138 p.
32. HUMĂ, I. *Teoria generală a dreptului*. Focșani: Editura Neuron, 1995. 165 p.
33. LE MONG NGUYEN. *Initiation au droit: textes choisis et thèmes de réflexions*. Paris: Editions Leduc, 1988. 250 p.
34. LUPU, GH.; AVORNIC, GH. *Teoria generală a dreptului: manual*. Studiu teoretic introductiv. Chișinău: Editura Lumina, 1997. 279 p.
35. *Maxime juridice antice: selecție*. București: Editura Militară, 1992. 116 p.
36. MAZILU, D. *Teoria generală a dreptului*. București: Editura All Beck, 1999. 350 p.
37. MIHAI, GH. *Fundamentele dreptului: argumentare și interpretare în drept*. București: Editura Lumina lex, 2000. 383 p.
38. MIHAI, GH.; MOTICA, R. *Fundamentele dreptului: optima justitia*. București: Editura All Beck, 1999. 208 p.
39. MIHAI, GH.; MOTICA, R. *Fundamentele dreptului: teoria și filosofia dreptului*. București: Editura All Beck, 1997. 250 p.
40. MOHOREA, E. *Introducere în logică*. Manual pentru studenții facultăților de drept și specializările juridice. Bălți: Presa Universitară Bălțeană, 2000. 282 p.
41. NEGRU, B. *Teoria generală a dreptului și statului*. Chișinău: Secția Editare a Academiei de Administrare Publică pe lângă Guvernul Republicii Moldova, 1999. 314 p.
42. NEGRU, B.; COJOCARU, V. *Tehnica legislativă*. Chișinău: Tipografia centrală, 1997. 112 p.
43. NEGRU, B.; NEGRU A. *Teoria generală a dreptului și statului: curs universitar*. Chișinău: editura Bons offices, 2006. 520 p.
44. KELSEN, H. *Doctrina pură a dreptului / Hans Kelsen ; trad. din germ. de Ioana Constantin*. București: Humanitas, 2000.- 420 p.
45. PLATON. *Legile*. București: Editura IRI, 1995. 400 p.
46. POPA, N. *Teoria generală a dreptului*. București: Editura Actami, 1996. 334 p.
47. POPA, N., et. al. *Filosofia dreptului. Marile curente*. București: Editura All Beck, 2002. 616 p.
48. POPESCU, A. *Teoria dreptului*. București: Editura fundației România de Mâne, 1999. 199 p.
49. POPESCU, S. *Teoria generală a dreptului*. București: Editura Lumina lex, 2002. 366 p.
50. REBREANU, V. *Teoria generală a dreptului*. – Îndrumar de studiu individual. – Învățământ la distanță. – vol. I, an. I. Cluj-Napoca, 2004

51. SIDA, A. *Introducere în teoria generală a dreptului*. Arad: Vasile Goldus, 2000. 219 p.
52. SOURIOUX, J.L. *Introduction au droit: 2-e édition revue et augmentée*. Paris: Presses Universitaires de France, 1990. 482 p.
53. STARCK, B.; ROLAND, H.; BOYER, L. *Introduction au droit*. quatrième édition. Paris: Editions Litec, 1996. 720 p.
54. TĂNĂSESCU, S. *Principiul egalității în dreptul românesc*. București: Editura All Beck, 1999. 367 p.
55. TERRE, F. *Introduction generale au droit*. Paris: Edition Dalloz, 2000. 659 p.
56. *Theorie du droit et science: seminaire du Centre du Philosophie du droit*. Paris: P.U. F., 1994. 328 p.
57. TROTABAS, L.; ISOART, P. *Droit public / manuel*. 24-édition. Paris: L.G.D.I., 1996. 532 p.
58. VĂLLIMĂRESCU, A. *Tratat de enciclopedia dreptului*. București: Editura Lumina lex, 1999. 411 p.
59. VOICU, C. *Teoria generală a dreptului*. Ed. a 2-a. București: All Beck, 2000. 350 p.
60. VOICU, C. *Teoria generală a dreptului: Curs universitar / București: Universul juridic, 2009. -382 p.*
61. ZLĂTESCU, V.D. *Introducere în legistica formală (tehnica legislativă)*. București: Editura Oscar Print, 1996. 161 p.
62. АЛЕКСЕЕВ, С.С. *Право: азбука теория философия: опыт комплексного исследования*. Москва: Изд-во Статут, 1999. 710 с.
63. АЛЕКСЕЕВ, С.С. *Тайна права: его понимание, назначение, социальная ценность: рец. с претензией*. Москва: Норма, 2000. 161 с.
64. *Антология мировой правовой мысли: в 5 т.* Москва: Мысль, 1997.
65. БЕРЖЕЛЬ, Ж.Л. *Общая теория права / Под.ред. В.И. Даниленко*. Москва: Nota bene, 2000. 574 с.
66. ДАВИД Р.; ЖОФРРЕ-СПИНОЗИ К. *Основные системы современности*. Москва: Прогресс, 1998. 400 с.
67. ИЛЬИН, И. А. *О сущности правосознания*. Москва: Рарогъ, 1993. 235 с.
68. КЕРИМОВ, Д.А. *Проблемы общей теории права / Совр. Гуманит. Университет*. Москва, 2000. 82 с.
102. НАЗАРЕНКО, Г.В. *Общая теория права и государства: учебный курс для вузов*. Москва: Изд-во Ось 89, 2001. 176 с.
103. *Общая теория государства и права. Академический курс в 2-х т.* Под ред. М.Н.Марченко. Т 2. Теория права. Москва: Изд-во Зерцало, 1998. 656 с.
104. *Общая теория права: Учебник для юридических вузов / Ю.А. Дмитриев, И.Ф.Кузьмин, В.В.Лазарев и др. Под общей ред. А.С. Пиголкина. 2-е изд. Испр.и доп.* Москва: изд-во МГТУ им Н.Э. Баумана, 1995. 384 с.
105. ПЕТРАЖИЦКИЙ, Л.И. *Теория государства и права в связи с теорией нравственности*. Санкт-Петербург, 2000. 600 с.
106. ФЕДОРОВ, Г.К. *Теория государства и права: Учебник*. Кишинев: Концерн Пресса, 1998. 531 с.

107. ХРОПАНИЮК, В.Н. *Теория государства и права: Учебное пособие*, под ред. проф. Т.Н. Радько. Москва: изд-во ИНТЕРСТИЛЬ, 1998. 937 с.
108. ХРОПАНИЮК, В.Н. *Теория государства и права / Учебное пособие для высших учебных заведений / Под ред. Проф. В.Г. Стрекозова*. Москва: Дабахов, Ткачев, Димов, 1995. 384 с.

Articole din reviste de specialitate

1. BOTNARI, E. Libertatea persoanei la confluența dinamicii și staticii dreptului // *Analele științifice ale Universității de Stat din Moldova*, seria Științe socio-umanistice, volumul I. Chișinău, 2002. p.79-81.
2. BOTNARI, E. „Legile” lui Platon – monument al culturii juridice. Principiile legislației // *Revista națională de drept*, 2002. Nr.7. p.47-49.
3. BOTNARI, E. Principii de drept al familiei: căsătoria, egalitatea genurilor, educația copiilor în lumina “Legilor” lui Platon // *Analele științifice ale Universității de Stat din Moldova*, seria Științe socio-umanistice, volumul I. Chișinău, 2002. p.82-85.
4. BOTNARI, E. Proiectul codului penal de Platon: principiile răspunderii, infracțiuni și pedepse // *Revista națională de drept*, 2002. Nr. 8. p. 27-32.
5. BOTNARI, E. Responsabilitatea statului față de persoană. Unele aspecte teoretice ale problemei. // *Analele științifice ale Universității de Stat “Alec Russo” din Bălți*. Serie nouă. Tomul XIX, Drept. Economie. Bălți, 2001. p.6-10.
6. МИХАИ, GH. Natura dreptului : știință sau artă ? // *Analele Universității din Timișoara*. Seria Jurisprudentia, 2001. Nr.1-2. p.171-181.
7. НЕРСЕСЯНЦ, В.С. Сущность и ценность права: Основные концепции правопонимания и ценностной трактовки права // *Вестник Международного университета*. Серия: Право. Вып. 5. Москва, 2001. с.8-19.

Dicționare

1. COTELNIC, T.; EȚCU, I.; LUNGU, L. *Dicționar juridic rus-român*. Chișinău: Litera, 2001. 549 p.
2. DELEANU, I.; DELEANU, S. *Mică enciclopedie a dreptului: adagii și locuțiuni latine în dreptul românesc*. Cluj-Napoca: Editura Dacia, 2000. 456 p.
3. DERDIȘAN, E. *Dicționar de termeni juridici uzuali*. București: Editura Proteus, 2005
4. HANGA V. *Mic dicționar juridic*. București: Lumina Lex, 2005
5. JITARU, L. *Dicționar de maxime și expresii juridice latine (latin-român-rus)*. Chișinău: Editura Muzeum, 2001. 256 p.
6. MOTICA , R., NEGRESCU, D. *Lexicon juridic: latin-român*. București: Lumina lex, 2001
7. POPESCU-SIRETEANU, I. *Mic dicționar juridic cu expresii și locuțiuni românești privitoare la drept și anexe*. Iași, 1996